

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี

The Participation in Operation a Special Education of Local Administrative Organizations in Udon Thani Province

นฤมล ตะภูเขียว¹ รังสรรค์ สิงห์เลิศ² จริญญาภรณ์ รุจีโมระ³ และ ประวิทย์ ลิ้มมาทัน⁴

Narumon Tapookieo¹ Rangsan Singhalert² Jariyaporn Rujimora³ and Prawit Simmatun⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก**เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วม **ประการที่สอง**เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมและ **ประการที่สาม**เพื่อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุดรธานี โดยวิธีการสำรวจกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี จำนวน 124 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีที่เสนอโดยทาโร ยามาเน่ การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงร่วมกับการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงอันดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านกิจกรรม บุคลากร งบประมาณ สิ่งแวดล้อม การประสานงาน และสื่อ อุปกรณ์ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ระหว่างเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีดังนี้

- 3.1 ด้านบุคลากร ควรมีการอบรมประชุมสัมมนาเพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรของเทศบาลตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ควรจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรในการดำเนินการศึกษาพิเศษอย่างเพียงพอ ครูที่รับผิดชอบงานการศึกษาพิเศษควรได้ประสานความร่วมมือกับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล

¹ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² ศษ.ด. (ประชากรศึกษา) อาจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

3.2 ด้านกิจกรรม เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเพียงพอ

3.3 ด้านอุปกรณ์ สื่อ เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดหาอุปกรณ์ สื่อช่วยพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ให้เพียงพอต่อความต้องการ

3.4 ด้านสิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดห้องน้ำ ห้องส้วม และห้องบริการสอนเสริมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเพียงพอ เช่น ห้องพยาบาล ห้องสมุด และสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน ให้มีความเหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.5 ด้านงบประมาณ เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีการจัดหางบประมาณสำหรับใช้จ่ายการดำเนินงานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ และระดมทรัพยากรจากชุมชนสำหรับพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3.6 ด้านการประสานงานสถานศึกษา ควรมีการติดต่อประสานงานกับบุคคลในชุมชน องค์กรและหน่วยงานอื่นๆอย่างต่อเนื่องควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษกับหน่วยงานต่างๆ อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม การศึกษาพิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the participation level and to compare between the participation and comments or suggestions on operation a special education of local administrative organizations in Udon Thani province. The sample groups of the research were 124 administrators in local administrative organizations in Udon Thani province which has specified the samples' size by Taro Yamane including purposive sampling and simple random sampling. The tool of this research is rating scale which has the reliability at 0.96, the collected data analyze by a computer program. The research uses statistic methods of; percentage, mean, standard deviation (S.D.), testing for statistical significance and t-test.

The findings of the research were as follow :

1. According to consideration on each aspects finds that the participation in operation a special education are at moderate level, which can be ordered respectively from much to less; in activities, human resource, budget, environment, coordination and equipments or materials.
2. The result of comparison both on the overview and on each aspect is not different.
3. Suggestions and comments on the research discovers as following;

3.1 Human resource - There should be held a seminar for all of district municipalities and local administrative organizations in Udon Thani province to arrive at a complete understanding on operation a special education and should handle sufficient staff. Besides, teachers who take responsibility in special study should have more coordination with district municipalities, Local Administrative Organizations and can be able to elucidate the policies in teaching activities arrangement for students who have special need to those organizations.

3.2 Activity-District municipalities and local administrative organizations prepare enough Activity for special students.

3.3 Equipments or materials- District municipalities and local administrative organizations should provide enough equipments or materials for special students.

3.4 Environment - District municipalities and local administrative organizations should procure for enough number of toilets and supporting rooms for those special students for instance; medical care room and library. Furthermore, those organizations should prepare a proper environmental both inside and outside study rooms.

3.5 Budget - District municipalities and local administrative organizations should procure a specific budget to support for running a special study.

3.6 Coordination – Schools should continuously keep in touch with communities, organizations and other related units and have thoroughly announcement

Keywords : Participation Operation, Special Education, Local Administrative Organizations

บทนำ

บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดทิศทางการกระจายอำนาจใหม่ ใน ทิศทางกระจายอำนาจและหน้าที่ของรัฐบาลจากทุกกระทรวง ทบวง กรมลงไปเป็นหน้าที่องค์กรปกครองท้องถิ่น รวมทั้ง จัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการด้านต่างๆ ในท้องถิ่น ให้มากขึ้น รัฐบาลกลางมีขนาดเล็กลง องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นทุกรูปแบบมีขนาดใหญ่ขึ้น คือมีขนาดใหญ่ทั้งพื้นที่ การปกครอง ปริมาณงาน และจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติ งานซึ่งในอนาคตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้บริการ ประชาชนโดยตรงทุกประเภท ไม่ว่าจะงานของกระทรวง ทบวง กรมใดๆ งานส่วนใหญ่ต้องถ่ายโอนไปเป็นงานในหน้าที่ของ องค์กรปกครองท้องถิ่น เหตุที่ต้องโอนไปให้องค์กรปกครอง ท้องถิ่นเป็นหน่วยที่ปฏิบัติก็เพราะว่าผู้บังคับบัญชาสูงสุดของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชน ซึ่งย่อมต้องให้การดูแลและเอาใจใส่ประชาชนได้ดีกว่าผู้มา จากการแต่งตั้งของรัฐบาล ภายใต้แนวความคิดที่ว่า “ผู้มา จากการเลือกตั้งต้องรับผิดชอบต่อประชาชนที่เลือก แต่ผู้ที่ ได้รับการแต่งตั้งต้องรับผิดชอบต่อผู้บังคับบัญชาที่แต่งตั้งมา” เชื่อกันว่าแนวคิดนี้จะเป็นผลให้สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้ ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด แนวโน้ม

ของความเป็นจริงที่กล่าวข้างต้นมา เริ่มปรากฏชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เมื่อรัฐบาลได้ให้ความเห็นชอบแนวทางการปฏิรูประบบราชการ โดยการลดขนาดของรัฐบาลส่วนกลาง เพิ่ม บทบาทและหน้าที่ให้กับหน่วยราชการส่วนท้องถิ่นมากขึ้น รัฐบาลได้ตั้งเป้าหมายการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น โดยยึดนโยบายในการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่น ตาม เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (อรุณ กธรรม, 2536 : 14) ตามพระราชบัญญัติการ ศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับ พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติการจัดการศึกษาในมาตรา 8 (2) ให้สังคม มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9(2) มีการกระจาย อำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น มาตรา 57 ให้หน่วยงานทางการศึกษา ระดม ทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิ บัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ ทางการศึกษา จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้ ทำให้ทราบถึงแนวทางการจัดการศึกษาของประเทศได้อย่าง ชัดเจน กล่าวคือ ได้มีการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษา ไปสู่ท้องถิ่น เพื่อให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหาร และการจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนให้

บุคลากร และองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการคิด การตัดสินใจในการจัดการศึกษาของชุมชน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 6-7) ความสำคัญของการศึกษาตามหลักทฤษฎี หรือแนวคิดที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนจะเห็นว่าการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ไม่สามารถที่จะกระทำได้โดยคนเพียงคนเดียว จำเป็นต้องมีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลจากหลายฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมเสมอ ดังที่ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537 : 182-183) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม (Participation) เป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมทั้งในกระบวนการตัดสินใจหรือกระบวนการบริหาร และการให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น ทั้งในกระบวนการตัดสินใจหรือบุคคลต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติการกิจต่างๆ ขององค์กร จากการศึกษาที่บุคคลมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องย่อมทำให้บุคคลมีความผูกพัน (Commitment) ต่อกิจกรรมนั้นและผูกพันต่อองค์กรในที่สุด ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้น ธรรมรส โชติคุณุช (2536 : 230) เสนอว่าให้ผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการตัดสินใจบริหารความพึงพอใจในขณะทำงานก่อให้เกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลง จันทรานี สงวนนาม (2536 : 23) ว่าให้ว่าเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของงานและเกิดความสามัคคีเข้าใจอันดีต่อกันของบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรสำหรับการบริหารหรือการจัดการศึกษาของไทย

จากการศึกษาประวัติและความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เห็นได้ว่าการศึกษาของไทยนั้น ได้รับความร่วมมือหรือเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายมาโดยตลอด การจัดการศึกษาไทยในอดีตนั้น ส่วนใหญ่อยู่ในความรับผิดชอบของวัด วัง และบ้านด้วยเหตุนี้นโยบายการศึกษา จึงเป็นการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยไม่มีระบบโรงเรียน เป็นการดำเนินงานของครอบครัวและเอกชน การจัดการศึกษาเน้นการฝึกอาชีพที่สอดคล้องกับอาชีพของครอบครัว และการฝึกอบรมด้านศาสนา ศิลธรรมจรรยา (ประยูร ศรีประสาธน์, 2536 :

385) การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง และยังสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งยังสามารถเอื้อต่อการพัฒนาประเทศอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก และด้วยเหตุที่โลกในปัจจุบันเป็นโลกแห่งของข้อมูลข่าวสารหรือเราเรียกว่าโลกไร้พรมแดน การเดินทางของข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างรวดเร็ว เป็นปฏิภาคตรงกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ

ดังนั้น เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข จึงมีการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคคล ใน 4 ด้านอย่างสมดุลกัน คือ ด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 5) การพัฒนาคนในชาติให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจและวัตถุไปพร้อมๆ กันนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม (นงลักษณ์ ศรีพรหม, 2544 : 21)

การจัดการศึกษาให้แก่เด็กเป็นเรื่องที่ต้องคิดและพิจารณาโดยรอบคอบ ยิ่งเด็กที่มีความผิดปกติทั้งทางร่างกาย สติปัญญาด้วยแล้ว ยิ่งต้องพิจารณาใคร่ครวญในการจัดการศึกษาพิเศษ นอกจากเรื่องสาเหตุของความบกพร่องทางจิตวิทยาของเด็กพิเศษแต่ละประเภท การแก้ไขและบำบัดเด็กพิเศษ ยังต้องเข้าใจหลักการสอนเด็กพิเศษแต่ละประเภทเป็นต้น จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับ ความหมายของคำว่า “การศึกษาพิเศษ” และ “การจัดการศึกษาพิเศษ” (วาริ ธิระจิตร. 2541 : 1) การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้

บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 7) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น ให้กระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 25-26) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดอุดรธานี แบ่งการปกครองออกเป็น 18 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 155 ตำบล 1,793 หมู่บ้าน 350,135 ครัวเรือน ประชากร 1,542,251 คน มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 รูปแบบรวม 181 แห่ง ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาลตำบล 29 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 150 แห่ง มีโรงเรียนจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วม ทั้งหมด 107 โรงเรียน ในพื้นที่จังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยในฐานะทำหน้าที่เป็นครูสอนในโรงเรียนเรียนร่วม มีความสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อเสนอแนะแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาคุดรธานี เขต 1 2 3 และ 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผน กำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนา ปรับปรุง การจัดการศึกษาพิเศษในจังหวัดอุดรธานี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ ระหว่างเทศบาลตำบลกับองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

3. เพื่อศึกษาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาพิเศษ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี

สมมติฐานการวิจัย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษในระดับปานกลาง

2. เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. **ด้านพื้นที่** การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดการศึกษาพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษาเฉพาะ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 **ประชากร** คือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ เทศบาลตำบล 29 คน และองค์การบริหารส่วนตำบล 150 คน รวม 179 คน

2.2 **กลุ่มตัวอย่าง** ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน ดังนี้

2.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นตัวแทนของประชากร โดยใช้สูตรวิธีการที่นำเสนอโดยทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727)

2.2.2 การสุ่มตัวอย่างเนื่องจากเทศบาลตำบลมี 29 คน ผู้วิจัยจึงเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 29 คน ส่วนที่เหลืออีก 95 คนนั้น ผู้วิจัยได้นำรายชื่อขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 150 แห่ง มาสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีจับสลากจำนวน 95 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยเทศบาลตำบล ได้แก่ นายกเทศมนตรี และองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษ ขององค์ประกอบของส่วนท้องถิ่น 6 ด้าน คือ ด้านบุคลากร ด้านกิจกรรม ด้านอุปกรณ์ สื่อ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านงบประมาณ ด้านการประสานงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่าตามวิธีที่เสนอโดยลิเคิร์ท (Likert rating scale) ใช้สำรวจการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ขององค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี แบบสอบถามมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการศึกษาพิเศษเป็นคำถามปลายเปิดของทั้ง 6

2. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถามสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษของ ศาสตราจารย์ ดร. ผดุง อารยะวิญญู และอาจารย์อลิสา

สุวรรณรัตน์ เพื่อกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพิเศษแล้วสรุปว่าประกอบด้วยเนื้อหาได้บ้าง

2.2 ศึกษาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยจากงานวิจัยของธงชัย บุญเรือง (2548 : 121-130)

2.3 กำหนดขอบข่ายข้อคำถามที่จะสร้างแบบสอบถาม ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

2.3.1 บุคลากร

2.3.2 กิจกรรม

2.3.3 อุปกรณ์ สื่อ

2.3.4 สิ่งแวดล้อม

2.3.5 งบประมาณ

2.3.6 ประสานงาน

2.4 ประมวลความรู้จากข้อ 1, 2 และ 3 มาสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมขอบข่ายการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ

2.5 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุง

2.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเหมาะสมและตรงตามเนื้อหา แล้วนำข้อเสนอแนะมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข

2.7 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีที่เสนอโดยครอนบาค (Cronbach) (ในพวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2538 : 125-126) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

2.8 ปรับปรุงแบบสอบถามครั้งสุดท้ายจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

นำหนังสือแนะนำตัวของผู้วิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามพร้อมแบบสอบถามไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยเทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย เดินทางและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด ดำเนินการดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบ ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามจากแบบสอบถามที่เก็บมาได้ ทั้งหมด ครอบคลุมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. การลงรหัส (Coding form) นำแบบสอบถามที่ ถูกต้องเรียบร้อย มาลงรหัสตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าสำหรับ แบบสอบถามชนิดปลายปิด ส่วนคำถามชนิดปลายเปิด ผู้วิจัย นำมารวบรวมจัดหมวดหมู่และเรียงความถี่ในแต่ละประเด็น ประมวลผลข้อมูลที่ลงรหัสแล้ว โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย สถิติที่ใช้ดังนี้

2.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) เพื่ออธิบายลักษณะ ข้อมูลทั่วไป และตัวแปรอื่นๆ ของกลุ่ม ตัวอย่างโดยใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ ข้อที่ 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณ ค่าและนำค่าเฉลี่ยที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์การมีส่วนร่วม 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด . 2543:100) ดังนี้

4.51 - 5.00 = มากที่สุด

3.51 - 4.50 = มาก

2.51 - 3.50 = ปานกลาง

1.51 - 2.50 = น้อย

1.00 - 1.50 = น้อยที่สุด

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์การ วิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วม ของเทศบาลและ องค์การบริหารส่วนตำบลด้วยสถิติ t-test

2.4 การวิเคราะห์ที่ข้อมูลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ในการจัดการศึกษาพิเศษขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดอุดรธานี โดยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี มีผลการวิจัย ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา เป็น เพศชายร้อยละ 96.0 และเพศหญิง ร้อยละ 4.0 อายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 49.2 และอายุ 26-35 ปี ร้อยละ 27.4 จบการศึกษาระดับ มัธยมศึกษา ร้อยละ 41.1 และ ปวช./ปวส. ร้อยละ 28.2

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ของ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ที่อยู่ใน จังหวัดอุดรธานี

การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน จังหวัดอุดรธานี พบว่าเทศบาลตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษโดย รวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบุคลากร กิจกรรม อุปกรณ์ สิ่งแวดล้อม งบประมาณ และการประสานงาน ทั้ง เทศบาล ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการดำเนิน งานการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนิน งานการศึกษาพิเศษ ระหว่างเทศบาลตำบล และองค์การ บริหารส่วนตำบล พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทางสถิติ

4. ข้อเสนอแนะทั่วไป เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานการศึกษาพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดอุดรธานี มีดังนี้

1. บุคลากรควรมีการอบรมประชุมสัมมนาเพื่อให้ความรู้แก่บุคลากรของเทศบาลตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ด้านการจัดการศึกษาพิเศษและควรจัดสรรอัตรากำลังบุคลากรในการดำเนินการศึกษาพิเศษในเทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี ให้เพียงพอ

2. กิจกรรม เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดกิจกรรม ชี้แจงโครงการ นโยบายให้เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

3. อุปกรณ์ สื่อ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดหาอุปกรณ์ สื่อช่วยพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สื่อการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการ

4. สิ่งแวดล้อม เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดห้องน้ำ ห้องส้วมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเพียงพอ ห้องบริการสอนเสริมสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเพียงพอเช่นห้องพยาบาล ห้องสมุด สภาพแวดล้อมทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5. งบประมาณ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการจัดหางบประมาณสำหรับใช้จ่ายดำเนินงานในโรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษ เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรระดมทรัพยากรจากชุมชนสำหรับพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

6. การประสานงาน สถานศึกษาควรติดต่อประสานงานกับบุคคลชุมชนองค์กรและหน่วยงานอื่นๆ อย่างต่อเนื่องและมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาพิเศษกับหน่วยงานต่างๆ อย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาพิเศษของเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่อยู่ในจังหวัดอุดรธานี มีประเด็นที่สำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษของเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ที่อยู่ในจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษทั้งโดยรวมทุกด้านและรายด้านประกอบด้วย ด้านบุคลากร กิจกรรม อุปกรณ์ สื่อ สิ่งแวดล้อม งบประมาณ และการประสานงาน อยู่ในระดับปานกลางเป็นไปตามสมมุติฐานซึ่งสอดคล้องกับธงชัย บุญเรือง (2548 : 130) ที่พบว่าการศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษาภสสิรินทร์ เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่เห็นความสำคัญในการพัฒนาจัดการศึกษาพิเศษเท่าที่ควรซึ่งเป็นคนกลุ่มเล็กๆ ในโรงเรียน

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ระหว่างเทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษ ด้านบุคลากร กิจกรรม อุปกรณ์ สื่อ สิ่งแวดล้อม งบประมาณ และการประสานงาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือเทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดอุดรธานี มีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาพิเศษเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นข้อมูลสาร สนเทศในการกำหนดนโยบาย เพื่อส่งเสริมพัฒนากิจกรรมที่เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมค่อนข้างสูงและปรับปรุงแก้ไข และกิจกรรมที่มีส่วนร่วมค่อนข้างน้อย กล่าวคือ ด้านใดที่เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมมากให้ส่งเสริมสนับสนุน ด้านใดมีส่วนร่วมน้อย

ให้ปรับปรุง แก้ไข โดยกำหนดนโยบาย แนวทางการจัดโอกาสมีส่วนร่วมในการดำเนินการศึกษาพิเศษให้มากขึ้น การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ 6 ด้าน และเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ส่งเสริมพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษาพิเศษของ เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุดรธานี

2. ควรนำผลการวิจัยด้านความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการดำเนินการการศึกษาพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปปรับใช้ในการจัดทำนโยบายในระดับต่างๆ โดยเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการดำเนินการการศึกษาพิเศษที่เหมาะสมกับขนาด พบว่า เทศบาลตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินการการศึกษาพิเศษ กล่าวคือ ด้านใดและกิจกรรมใดที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานสูงก็ให้การสนับสนุน และส่งเสริมเพิ่มขึ้น ส่วนใดกิจกรรมใดที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการการศึกษาพิเศษต่ำ ต้องให้การพัฒนาทุกๆ ด้าน เช่น การจัดอบรม สัมมนา ประชุม ชี้แจง เพื่อให้เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลมีความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบล มีส่วนร่วมในการดำเนินการการศึกษาพิเศษ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรได้รับการปรับปรุงวิธีการ แนวทางในการบริหารจัดการในองค์กรนั้น ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินการการศึกษาพิเศษขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยการประชาสัมพันธ์ประสานงานให้ต่อเนื่องและทั่วถึงตลอดจนเพิ่มงบประมาณ เพื่อเป็นแรงจูงใจ นอกจากนี้ควรจัดการประชุม สัมมนา อบรม เพื่อให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนยิ่งขึ้น

3. เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้เป็นข้อมูลในการจัดทำแผนในการดำเนินการการศึกษาพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวแทนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน

4. รัฐควรให้ความสำคัญในการกำหนด นโยบาย และแผนงานเกี่ยวกับงานการศึกษาพิเศษขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากกว่านี้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความกรุณาช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร. รังสรรค์ สิงห์เลิศ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์จริยาภรณ์ รุจิโมระ กรรมการที่ปรึกษาและ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประวิทย์ สิมมาทัน กรรมการที่ปรึกษา ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา คำชี้แนะแนวทางตลอดจนข้อบกพร่องของการวิจัยด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดีผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2546). **หลักการแนวคิด ทฤษฎีและเทคนิคการบริการ**. ในเอกสารประกอบ การบรรยายหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชัยวิทย์ ประเสริฐสุข. (2546). **ปัจจัยความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของคณะผู้บริหารส่วนตำบล ในจังหวัดกาฬสินธุ์**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น จัดพิมพ์.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2536). **การตัดสินใจ**. ในประมวลสารชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริการการศึกษา หน่วยที่ 1-5 หน้า 1-230 นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เริงศักดิ์ เชื้อนแก้ว. (2549). **สภาพดำเนินงานและความต้องการจัดการเรียนร่วมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ ศรีพรหม. (2544). **โรงเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองและชุมชน**. วารสารข้าราชการครู. น. 21-24 ธันวาคม 2543 - มกราคม.

- ธงชัย บุญเรือง. (2548). **การศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนในเขตพื้นที่การศึกษา กาฬสินธุ์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธรรมรส โชติคุณุชร. (2536). **การบริหารแบบมีส่วนร่วม**. ในประมวลสาร ชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน้าที่ 1-5 น. 210-297. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2542). **100ปีการปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540 ครั้งที่ 2**. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์ คบไฟ.
- วารี ธิระจิตตร. (2541). **การศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ**. พิมพ์ ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วินัย นาสูงชน. (2546). **การศึกษาการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). **การวิจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร**. ในประมวล สารชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา หน้าที่ 1-5 น. 189-254. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อรุณ รักธรรม. **ทฤษฎีองค์กร**. (2536). ในประมวลสารชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษาหน้าที่ 1-5 น. 232-268. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.